

Prof. dr. Mira Miladinović Zalaznik, Inštitut nove revije, Ljubljana

je imela 21. 1. 2019 vabljeno predavanje na Inštitutu *Moderne im Rheinland*, na Univerzi Heinricha Heineja v Düsseldorfu, z naslovom *Zadnje leto velike vojne na Slovenskem in moč tiska. Kaj se je razvilo iz tega?*

Predavateljica je po kratkem uvodu o I. svetovni vojni na naših tleh, ki so se je južnoslovanski narodi udeležili kot pripadniki različnih političnih tvorb (Avstro-Ogrske, Srbije), prešla na sledi vojnega dogajanja 1918 v nemški *Laibacher Zeitung* ter slovenskih *Slovincu* in *Slovenskem narodu*. Tematizirala je pisanje prve vojne dopisnice z Dunaja, Alice Schalek, ki je v tej funkciji 1916 prebila tri mesece ter nekaj tednov leta 1917 na soških frontah ter o tem objavljala v dunajski *Neue Freie Presse*. Konec 1916 je celo izdala samostojno knjigo s fotografijami bojišč, ki jih je posnela sama. O svojih izkušnjah je predavala tudi v Ljubljani in denar od vstopnine namenila žrtvam vojne. Miladinović Zalaznik je govorila o pisatelju Robertu Musilu, ki je bil kot propagandist in ocenjevalec zaseženih umetniških del dvakrat na soških frontah oz. v njihovem zaledju, v Postojni (1915, 1917). V duhu in po zahtevah uradne avstro-ogrske politike je urejeval dva vojaška lista, *Soldaten-Zeitung* in *Heimat*. Predavateljica je prikazala prizadevanja za ustanovitev južno-slovanske države SHS, pozneje diktatorne kraljevine Jugoslavije, ki so jo nacional-socialisti in fašisti napadli aprila 1941. Po zmagi in koncu II. svetovne vojne so se prebivalci Jugoslavije znašli v novi, komunistični diktaturi z vsemi posledicami (likvidacije, taborišča, razlastitve, agrarne reforme, samoupravljanje itd.), kar je 1991 rezultiralo v osamosvojitvi Slovenije.